

Naturen som medspiller i frivilligt socialt arbejde

Af Nini Jolander, Red Barnets Frivilligkonsulent i Midt- og Nordjylland

Red Barnet har ca. 60 familieoplevelsesklubber landet over og næsten alle bruger naturen som vigtig medspiller i arbejdet med at sikre børns ret til en god barndom. Erfaringerne fra det natursociale arbejde viser, at naturen bl.a. giver gode muligheder for at styrke fællesskabet, de positive relationer og nærværet. Oplevelsesklubberne fungerer samtidig som inspiration til udendørsaktivitet for familier med begrænset radius i deres hverdagsliv.

Gennem de seneste 6-7 år er det frivillige sociale arbejde i Red Barnet vokset eksplosivt. I dag er alle Red Barnets sociale aktiviteter med børn og familier i udsatte positioner båret af frivillige i de 64 lokalforeninger rundt omkring i landet. I lokalforeninger er der familieoplevelsesklubber, lejre, netværksgrupper og andre sociale aktiviteter, som alle i større eller mindre grad har naturen ikke blot som ramme, men også som medspiller.

Hvad er en familieoplevelsesklub?

En familieoplevelsesklub er et tilbud til børn i udsatte positioner om gode oplevelser i et positivt fællesskab sammen med deres familie. Målgruppen er udsatte børn i alderen 5-12 år og forældre eller bedsteforældre samt små og store søskende. Formålet er primært at styrke børnenes og familiernes netværk, venskaber og deltagelse i et positivt fællesskab. Dernæst er formålet at sikre udsatte børn og familiers adgang til kulturelle, sportslige og naturmæssige oplevelser, som f.eks. skovtur med bålmad, en tur i biografen, bowling, aktivdag i naturen og meget mere.

Klubben drives af frivillige, og består af et fast hold af 10-15 frivillige og ca. 40 familiemedlemmer. Typisk er der 8-10 arrangementer om året, en lørdag eller en søndag. På programmet er både enkle, lokale oplevelser og lidt længere udflugter til større attraktioner eller events. Erfaringen er dog, at de nære, naturbaserede aktiviteter er der, hvor fællesskabet, de positive relationer og nærværet får mest plads.

Red Barnet har et mangeårigt samarbejde med fagpersoner i kommunerne, som er i kontakt med udsatte børn og familier i lokalområdet. Det er bl.a. sundhedsplejersker og familiebehandlere og de henviser familier til klubber.

Hvad laver man 'derude'?

Et typisk arrangement i familieoplevelsesklubben har et tema eller en destination, hvor naturen enten er en vigtig ramme eller det indholdsmæssige hovedformål med turen. Mange udsatte børn og familier er ikke vant til at være i naturen og har ikke erfaring med naturen som en ressource, der er til rådighed for dem. Derfor er det både nyt og indimellem også grænseoverskridende for mange familier at opdage naturen og hvilke muligheder, den giver. Der er fokus på at være i den lokale natur, så familierne selv kan tage derhen i andre sammenhænge.

Én af Red Barnets familieoplevelsesklubber drives af Randers lokalforening, og eksempler på ture med naturen i centrum kommer fra Randers familieoplevelsesklub 1, der bl.a. har været på fisketur, på Romalt bakker med motionsbanko i bakkerne og afbrænding af heks på bål, på bondegårdsbesøg på Djursland, på strandtur på Djursland, på Randers Naturcenter og på Fjordcenteret i Voer.

Der er ofte, men ikke altid, naturvejledere eller andre ressourcepersoner med på disse ture. Men også de frivillige selv er godt klædt på til at få det bedste ud af aktiviteterne i naturen. Red Barnet arbejder systematisk med evaluering og kompetenceudvikling, og erfaringerne peger på at udbyttet af naturaktiviteterne rækker langt ud over at kende forskel på eg og bøg. I naturen finder vi let et fælles tredje der er omdrej-

ningspunkt for samvær, mestring og kreativ udfoldelse. Det kan være noget så simpelt som at snitte et totem, som bliver genstand for mestring af værktøj man ellers ikke har arbejdet med, kreativ udfoldelse og samværet ved at sidde og snakke sammen rundt om bålet, mens man snitter. Senere bliver den genstand for leg og noget man kan tage frem og bruge til at huske den gode dag i skoven med familieoplevelsesklubben.

Hvad får man ud af det?

Børn fra oplevelsesklubberne kommer ikke meget i naturen i deres dagligdag. Turene betyder at børnene opnår erfaringer, som de ellers ikke ville få. Erfaringer, der kan være positive for dem i deres hverdagsliv med deres kammerater.

Lederen af familieoplevelsesklub 1 i Randers, Lone Lanng, er meget præcis i sin vurdering. Hun siger: *"Naturen giver højt til loftet, plads til store armbevægelser og meget nærværende oplevelsesmuligheder. Antallet af konflikter deltagerne imellem er væsentlig reduceret. De voksne opleves med paraderne nede og nyder roen"*.

Hun supplerer med en henvisning til de kompetencer, som frivillige i Red Barnet kan tilegne sig på gratis kurser som tilbydes i Red Barnets 'Natur og fællesskab' program: *"Vi ved fra Red Barnets naturvejledere, at noget af det børn husker fra deres barndom er aktiviteter ude sammen med nærværende og betydningsfulde voksne"*.

Her henviser Lone til nogle af de tanker og metoder, som bruges til at klæde frivillige på til at opfylde børns ret til f.eks. hvile, fritid og ferie som omtales i FN's børnekonvention (artikel 31 m.fl.). En praktisk måde at omsætte fint formulerede rettighedsartikler til noget, enhver kan forholde sig til, er at tænke i gode barndoms minder. Og det er noget af det, som familieoplevelsesklubberne giver børnene med i deres rygsæk. Oven i det kommer læring (bl.a. om naturen, sund mad, at kunne begå sig med andre mennesker, samarbejde og meget andet), udviklingsmuligheder, modstandskraft (resiliens) og mange andre ting, som børn med svære livsomstændigheder ikke nødvendigvis har.

"Brug af bål og kniv/økse er en god sidegevinst ved at være ude. Det opleves som både spændende, udfordrende og hyggeligt. Vi leger meget, når vi er afsted på turene og det er der meget plads til ude i det fri", supplerer Lone Lannig.

Omvendt siger hun: *"Modsat de meget nærværende og fri oplevelser i naturen oplever vi på prestigeture til fx Legoland eller Djurs sommerland, at deltagerne ikke får ret meget fællesskabsfølelse og er noget mere stressede/pressede. Der er slet ikke det samme nærvær og ro på disse ture".*

Alle kan være frivillige

Frivillige i Red Barnet er en meget broget flok, men vidt forskellige baggrunde, uddannelser, aldre, kompetencer og funktioner. Det er Red Barnets ønske at tiltrække frivillige, der har kompetencer og engagement, der passer til de forskellige opgaver. Ift. det frivillige sociale arbejde er der mange frivillige med børnefaglig baggrund og endnu flere med et hjerte for børn. Men de senere år er også 'specialister', der har lyst til at gøre en forskel, kommet til.

Der er f.eks. flere foreninger, der har en frivillig naturvejleder tilknyttet, enten som fast, 'almindelig' frivillig på lige fod med resten af holdet, eller som 'specialist', der byder ind med særlig viden og ideer til de naturbaserede aktiviteter. Også folk med en baggrund indenfor eksempelvis spejderarbejde, friluftsliv og andre organisationer med naturen som fokus er kommet til. Og det er med til at udvikle aktiviteterne og kvalificere en frivillig indsats, der både giver mening for frivillige og gør en mærkbar forskel for de børn, der deltager.

Find mere viden

Red Barnet har udgivet en række rapporter om den natursociale indsats:

- Red Barnets familieoplevelsesklubber - metoder og betydninger for børn og familier:
http://redbarnet.dk/Files/Billeder/Materialer/Om%20Red%20Barnets%20aktiviteter%20i%20Danmark/CASA_evaluering_Natur&F%C3%A6llesskab_FINAL.pdf
- Evaluering af Red Barnets anvendelse af naturen i familieoplevelsesklubberne i Danmark:
http://redbarnet.dk/Files/Billeder/Materialer/Om%20Red%20Barnets%20aktiviteter%20i%20Danmark/Skovskolen_NEE_evaluering_Natur&F%C3%A6llesskab_FINAL.pdf
- Vidensrapport om natursociale indsatser:
http://www.redbarnet.dk/Files/filer/Natur%20og%20sociale%20indsatser_vidensrapport.pdf
- Du griner ligesom fra hele kroppen:
http://www.redbarnet.dk/Admin/Public/DWSDownload.aspx?File=%2fFiles%2fFiler%2fNatur+og+f%26aelig%3bllesskab%2fATT_rapport_til+web.compressed.pdf

Læs mere om Red Barnets natursociale aktiviteter på www.redbarnet.dk/natur

Hvis man er interesseret i at være frivillig i Red Barnet kan man søge oplysninger via <http://www.redbarnet.dk/frivillige.aspx?ID=2242>.

